

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ІМ.
Б. Д. ГАВРИЛИШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Науково-навчального інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина
Ірина ІВАЩУК

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. першого проректора
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« ____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Управління ризиками в сфері управлінської діяльності»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 24 Сфера обслуговування
спеціальності – 242 Туризм
освітньо-професійна програма – Туризм

Кафедра міжнародного туризму і готельного бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	СРС	Тренінг, КПІЗ	Разом	Екзамен, залік
Денна	3	6	56	42	6	32	14	150	екзамен,
Заочна	3	5,6	8	4	-	138	-	150	екзамен,

3.12.2023

Тернопіль – 2023

Програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (_____ від 24.06.2021 р.)
Робочу програму склала: канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу Світлана ВОВК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу, протокол №1 від 29.08.2023 р.

Завідувачка кафедри, к. е. н, доцент Оксана ГУГУЛ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 242 «Туризм», протокол №__ від _____.2023 р.

Голова ГЗС к. е. н, доцент Оксана ГУГУЛ

Гарант ОП к. е. н, доцент Володимир МАЗУР

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СФЕРІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”**

1. Опис дисципліни “Управління ризиками в сфері управлінської діяльності”

Дисципліна - Управління ризиками в сфері управлінської діяльності	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальність 242 «Туризм»	Нормативна дисципліна
Кількість залікових модулів – 4	Освітньо-професійна програма «Туризм»	Рік підготовки – 3 Семестр – 6
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції – 56/8 год.
		Практичні заняття – 42/4 год.
		ІРС – 6 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота – 32/138 год.
Тижневих годин – 10 (з них аудиторних год.) – 5		Вид підсумкового контролю – екзамен (6 семестр)

**2. Мета й завдання вивчення дисципліни “Управління ризиками в сфері
управлінської діяльності”**

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Управління ризиками в сфері управлінської діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня вищої освіти «бакалавр» напрямку підготовки 241 «Готельно-ресторанна справа».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ризики, які мають місце при здійсненні управлінської діяльності, їх суть, види та шляхи мінімізації й уникнення.

Міждисциплінарні зв'язки: основи менеджменту, економіко-математичне моделювання, міжнародний бізнес, тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

1. Ризики, їх особливості та класифікація
2. Управління ризиками в сфері управлінської діяльності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками в сфері управлінської діяльності» є формування основних компетенцій в галузі теорії і практики підприємницьких ризиків, пов'язаних із здійсненням господарських операцій і практичних знань та навиків застосування стратегічних і тактичних інструментів мінімізації й уникнення ризиків в управлінській діяльності.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Управління ризиками в сфері управлінської діяльності» є формування у студентів розуміння сутності ризиків, які супроводжують бізнес-операції організацій на ринках і методів оцінки та управління цими ризиками.

Згідно з вимогами освітньо-професійної підготовки студенти повинні **знати і вміти:**

- науково-теоретичні аспекти підприємницьких ризиків у міжнародному бізнесі;
- методологію ризик-менеджменту організацій;
- основні поняття, зміст та особливості ризику країни;
- іноземний досвід організацій-суб'єктів міжнародного бізнесу.
- застосовувати основні методи аналізу, оцінки ризиків в бізнес-середовищі;
- використовувати сучасні методи й інструменти мінімізації впливу та уникнення

ризиків;

- приймати ефективні стратегічні і тактичні рішення щодо зниження ризиків суб'єктів господарювання;
- інтегрувати й адаптувати іноземний досвід в діяльність вітчизняних організацій.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує

вивчення дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати

компетентності:

- обґрунтовувати необхідність здійснювати управління ризиками;
- визначати сутність за зміст ризиків в умовах невизначеності;
- ідентифікувати ризики в залежності від їх виду;
- здійснювати управління ризикам на основі основних законів та принципів ризик-

менеджменту;

- застосовувати методи управління ризиками;
- характеризувати зовнішні та внутрішні ризики та визначати особливості їх

управління;

- приймати управлінські рішення в умовах ризику та невизначеності;
- здійснювати організацію процесу управління ризиками.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Ризики, їх класифікація та методи аналізу й оцінки

Тема 1. Ризики та їх класифікації

Комбінація вигоди, ризику і досвіду як головний фактор вибору оптимальної форми бізнесу.

Поняття ризику і його природа. Визначення ризику. Сучасні теорії ризику. Співвідношення ризику і невизначеності. Ситуація ризику, її умови. Джерела ризику. Чистий і підприємницький ризик.

Підприємницький ризик, його особливості. Структура підприємницького ризику. Класифікація видів підприємницького ризику за причинами, характером діяльності, об'єктам, часу виникнення, факторам виникнення, характеру обліку і характеру наслідків, сфері виникнення. Внутрішні і зовнішні підприємницькі ризики.

Економічний, фінансовий, валютний ризик як види ризиків, пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю організації. Політичний ризик, його поняття і зміст. Інвестиційні ризики. Кредитні і податкові ризики. Особливості внутрішніх ризиків організації.

Тема 2. Особливості поняття «ризик країни»

Концепція національного суверенітету і його зв'язок з ризиками міжнародних операцій. Поняття ризику міжнародних операцій (ризик країни). Сутність ризику країни для підприємця і інвестора.

Становлення концепції ризику країни в сфері міжнародного бізнесу. Еволюція поняття ризику країни, його сучасне трактування. Концепції світового портфеля активів і її зв'язок з поняттям ризику країни. Зміст окремих аспектів ризику країни.

Економічний ризик країни: поняття, способи визначення. Фактори, які визначають економічний ризик приймаючої країни.

Фінансовий ризик країни: поняття, способи визначення, взаємозв'язок із економічним ризиком.

Валютний ризик країни: поняття, способи визначення, взаємозв'язок з іншими видами ризику.

Політичний ризик країни: поняття, способи визначення. Глобальний і спеціальний ризик, макро- і мікроризик. Прояв політичного ризику. Джерела політичного ризику: політичні події і політичні рішення.

Вплив політичного ризику на інвестиції. Жорсткі і м'які заходи.

Тема 3. Теоретичні основи управління ризиками

Поняття управління ризиком та його еволюція. Ризики корпоративні та підприємницькі. Ризик і компетенції організації. Класифікація організацій за їх відношенням до ризику. Управління ризиком як наука і методологія. Взаємозв'язок цієї методології з іншими науками. Управління ризиком як процес, його ціль і задачі. Принципи управління ризиком.

Основні етапи процесу управління ризиком. Якісний і кількісний аналіз ризику. Методи оцінки ризику. Брутто- і нетто-ризик.

Методи управління ризиком: уникнення ризику, пониження ступеню ризику, прийняття ризику. Особливості передачі ризику. Відмінність хеджування від інших методів передачі ризику. Вибір методу управління ризиком. Правила вибору методу управління ризиком, оцінка ефективності обраного методу.

Змістовний модуль 2. Управління ризиками в міжнародному бізнесі

Тема 4. Порівняльні методи аналізу ризиків

Види порівняльних методів аналізу ризику країни, їх переваги і недоліки, можливість і особливості застосування.

Рейтингові методи аналізу, їх сутність і методика. Види рейтингів, методика їх складання і публікації. Структура рейтингів «BERI» і «Credit Risk International». Інтегральні і спеціальні рейтинги. Особливості методики «Delphi» у здійсненні експертних оцінок в рейтингах.

Проблеми складання рейтингів в міжнародному бізнесі. Моніторинг рейтингових позицій.

Матричні методи порівняльного аналізу, їх переваги і недоліки. Практика застосування матричних методів.

Тема 5. Аналітичні методи аналізу ризиків

Поняття і види аналітичних методів аналізу ризиків (ризиків країни). переваги і недоліки аналітичних методів.

Метод «спеціального звіту», його особливості, переваги і недоліки.

Методи оцінки ймовірності несприятливих подій: метод побудови дерев подій, метод «події-наслідки» і метод дерев відмов. Методика побудови дерева подій. Метод «події-наслідки», його переваги і недоліки. Метод побудови дерев відмов, його алгоритм, переваги і недоліки.

Соціологічні методи аналізу – метод динамічного сегментування. Методи експертних оцінок та їх особливості. Економетричні методи оцінки політичних ризиків країн. Практичне застосування аналітичної техніки в міжнародних інвестиційних операціях.

Тема 6. Управління ціновими ризиками

Види цінових ризиків в міжнародній виробничо-торговельній діяльності організацій.

Способи фіксації цін в міжнародних контрактах і ціновий ризик. Об'єкти цінових ризиків.

Способи управління ціновим ризиком: методи внутрішнього і зовнішнього хеджування. Методи внутрішнього хеджування: цінова політика; цінові оговори в контрактах; використання пов'язаних угод.

Визначення зовнішнього хеджування, основні його види. Сучасні ф'ючерсні ринки як можливість хеджування. Товари, які дають змогу зовнішнього хеджування. Хеджування продажів і покупок: поняття, особливості і техніка використання. Базисний ризик у хеджуванні. Ідеальне хеджування, хеджування з змінним базисом та його результати. Переваги використання хеджування.

Тема 7. Управління політичними ризиками

Політичний ризик, які виникають при використанні різних форм міжнародного бізнесу. Політичні ризики, пов'язані з комерційними операціями та їх види. Способи управління політичними ризиками: внутрішнє і зовнішнє хеджування. Техніка внутрішнього хеджування: зниження впливу ризику, підвищення операційних доходів. Техніка зовнішнього хеджування: передача ризику. Передача ризику банку, фактору, форфейтеру. Передача ризику страховій компанії: схеми державного і приватного страхування. Управління ризиком заборгованості.

Політичні ризики прямого інвестування. Техніка внутрішнього хеджування: обмеження об'єктів інвестування, впровадження лімітів на трансфер засобів, впровадження «сплячого партнера», створення спільних підприємств, організація міжнародного поділу виробництва; проведення політики «хорошого громадянина».

Зовнішнє хеджування політичних ризиків: юридичні методи захисту; отримання страхових полісів. Діяльність міжнародних та національних агентств страхування іноземних інвестицій в різних країнах. Пропоновані типи покриття і умови страхування. Приватне страхування політичних ризиків прямих інвестицій.

Страхування банківських кредитів від політичного ризику. Обмеження кредитів; передача ризику урядовим агентствам.

Свопи борг-власності та їх різновиди, переваги і недоліки.

Організація управління політичними ризиками в промислових компаніях. Щоденне управління в крупних і дрібних організаціях. Управління в надзвичайних ситуаціях.

Тема 8. Управління валютними ризиками

Визначення і оцінка ступеня впливу валютному ризику. Довга і коротка позиція. Внутрішні процедури і методи управління валютними ризиками. Оптимізація умов платежу в міжнародних контрактах: вибір валюти і способу платежу.

Регулювання валютної позиції; зведення вимог і заборгованостей; глобалізація рахунків – методи внутрішнього хеджування валютного ризику. Практика нетінгу, його переваги і недоліки. Використання центрів виставлення рахунків. Методи прискорення і затримки платежів.

Техніка зовнішнього хеджування валютного ризику. Позика і кредитування в іноземній валюті: переваги і недоліки.

Використання міжнародного валютного ринку для управління валютними ризиками. Хеджування за допомогою форвардних контрактів, валютних позик і валютних свопів. Хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів на організованих ринках. Хеджування за допомогою валютних опціонів.

4. Структура залікового кредиту дисципліни “Управління ризиками в сфері управлінської діяльності”

4.1. Денна форма

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Ризики, їх класифікація та методи аналізу й оцінки				
Тема 1. Ризики діяльності та їх класифікація	7	6	3	4
Тема 2. Особливості поняття «ризик країни»	7	6		4
Тема 3. Теоретичні основи управління ризиками	7	6		4
Змістовий модуль 2. Управління ризиками				
Тема 4. Порівняльні методи аналізу ризиків	7	6	3	4
Тема 5. Аналітичні методи аналізу ризиків	7	6		4
Тема 6. Управління цінovими ризиками	7	4		4
Тема 7. Управління політичними ризиками	7	4		4
Тема 8. Управління валютними ризиками	7	4		4
Разом	56	42	6	32

4.1. Заочна форма

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Ризики, їх класифікація та методи аналізу й оцінки			
Тема 1. Ризики діяльності та їх класифікація	1	2	18
Тема 2. Особливості поняття «ризик країни»	1		18
Тема 3. Теоретичні основи управління ризиками	1		18
Змістовий модуль 2. Управління ризиками			
Тема 4. Порівняльні методи аналізу ризиків	1	2	16
Тема 5. Аналітичні методи аналізу ризиків	1		16
Тема 6. Управління цінovими ризиками	1		18
Тема 7. Управління політичними ризиками	1		18
Тема 8. Управління валютними ризиками	1		16

Разом	8	4	138
-------	---	---	-----

5. Програма дисципліни “Управління ризиками в сфері управлінської діяльності”

Змістовний модуль 1. Ризики, їх особливості та класифікація

Тема 1. Ризики та їх класифікація

- 1.1. Сучасні форми міжнародного бізнесу, принципи їх вибору.
- 1.2. Поняття ризику і його природа.
- 1.3. Підприємницький ризик, його особливості.
- 1.4. Класифікація видів підприємницького ризику.
- 1.5. Економічний, фінансовий, валютний ризик як види ризиків, пов’язані з зовнішньоекономічною діяльністю організації.
- 1.6. Політичний ризик, його поняття і зміст.
- 1.7. Інвестиційні ризики.
- 1.8. Кредитні і податкові ризики.
- 1.9. Особливості внутрішніх ризиків організації.

Тема 2. Особливості поняття «ризик країни»

- 2.1. Сутність ризику країни для підприємця і інвестора.
- 2.2. Еволюція поняття ризику країни, його сучасне трактування.
- 2.3. Вплив політичного ризику на інвестиції.

Тема 3. Теоретичні основи управління ризиками

- 3.1. Поняття управління ризиком
- 3.2. Управління ризиком як процес, його ціль і задачі.
- 3.3. Принципи управління ризиком.
- 3.4. Методи оцінки ризику. Брутто- і нетто-ризик.

Змістовний модуль 2. Методи аналізу і оцінки ризиків

Тема 4. Порівняльні методи аналізу ризиків

- 4.1. Види порівняльних методів аналізу ризику країни, їх переваги і недоліки, можливість і особливості застосування.
- 4.2. Рейтингові методи аналізу, їх сутність і методика.
- 4.3. Види рейтингів, методика їх складання і публікації.
- 4.4. Проблеми складання рейтингів в міжнародному бізнесі.
- 4.5. Матричні методи порівняльного аналізу, їх переваги і недоліки.

Тема 5. Аналітичні методи аналізу ризиків

- 5.1. Поняття і види аналітичних методів аналізу ризиків (ризиків країни).
- 5.2. Переваги і недоліки аналітичних методів.
- 5.3. Методи оцінки ймовірності несприятливих подій.
- 5.4. Соціологічні методи аналізу.

Змістовний модуль 3. Управління ризиками

Тема 6. Управління ціновими ризиками

- 6.1. Види цінових ризиків в міжнародній виробничо-торговельній діяльності організацій.
- 6.2. Способи фіксації цін в міжнародних контрактах і ціновий ризик.
- 6.3. Об’єкти цінових ризиків.
- 6.4. Способи управління ціновим ризиком: методи внутрішнього і зовнішнього хеджування.

Тема 7. Управління політичним ризиком

- 7.1. Політичний ризик, пов’язані з комерційними операціями та їх види.
- 7.2. Політичний ризик прямого інвестування.
- 7.3. Внутрішнє і зовнішнє хеджування політичних ризиків.
- 7.4. Страхування банківських кредитів від політичного ризику.

Тема 8. Управління валютними ризиками

- 8.1. Визначення і оцінка ступеню впливу валютному ризику.
- 8.2. Регулювання валютної позиції; зведення вимог і заборгованостей; глобалізація рахунків – методи внутрішнього хеджування валютного ризику.
- 8.3. Практика неттінгу, його переваги і недоліки.
- 8.4. Техніка зовнішнього хеджування валютного ризику.
- 8.5. Використання міжнародного валютного ринку для управління валютними ризиками.

6. Тематика самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів з дисципліни «Управління ризиками в сфері управлінської діяльності» організовується за трьома формами:

1. обов'язкове виконання домашніх завдань по розв'язанню задач, яке контролюється викладачем при проведенні практичних занять.
2. обов'язкова підготовка реферату кожним студентом на 5-6 сторінок, які перевіряє викладач.
3. виконання групового проекту.

Пропонована тематика самостійного завдання:

1. Ризик покупця та ризик продавця: аналіз відмінностей
2. Розподіл ризику серед учасників конфлікту
3. Вибір валюти для розрахунків
4. Ціновий ризик, пов'язаний з довгостроковим та середньостроковим лізингом.
5. Індексна клаузула, її роль в комерційних угодах.
6. Валютні клаузули та сфера їх дії.
7. Основні положення системи міжнародного регулювання валютних курсів так званої системи «плаваючих курсів»
8. Характеристика основних положень Бреттон-Вудської системи
9. Основні ідеї системи «золотого стандарту»
10. Угоди «своп» в ЗЕД.
11. Документарний акредитив та пов'язані з ним ризики.
12. Документарне інкасо з точки зору теорії ризику.
13. Перевідний вексель: оцінка надійності з т.з. ризику.
14. Простий вексель: ризик та його зниження.
15. Експортний факторинг з т.з. ризику.
16. Договірні гарантії: елементи та механізм дії.
17. Лізинг та його зв'язок з ризиком.
18. Ціна на золото та ризик операцій з дорогоцінними металами.
19. Загальна характеристика видів анти ризикових заходів.
20. Основні методи зниження ризику
21. Ризики у банківському підприємстві.
22. Загальна характеристика видів анти ризикових заходів.
23. Маркетингові ризики.
24. Фінансові ризики.
25. Характеристика строкових угод (форвардні операції, операції типу «аутрайт», ф'ючерсні угоди, опціони).
26. Форвардні угоди та угоди «спот» з точки зору теорії ризику.

Виконання контрольної роботи з одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з Управління ризиками в міжнародному бізнесі.

7. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ)

КПЗ з дисципліни “Управління ризиками в сфері управлінської діяльності” виконується самостійно кожним студентом на основі отриманих теоретичних та практичних навичок та самостійно опрацьованого матеріалу. Варіант КПЗ обирається згідно порядкового номера прізвища студента у журналі групи.

Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками теоретичного обґрунтування та практичного застосування механізмів та інструментів менеджменту для прийняття рішень в умовах ринкового середовища. КПЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. При виконанні та оформленні КПЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема Microsoft Excel, Microsoft Word.

Теми для виконання КПЗ

1. Страхові ризики.
2. Закономірності функціонування страхової компанії.
3. Самострахування.
4. Аналіз економічної ефективності страхування та самострахування.
5. Виробничі ризики.
6. Технічні ризики.
7. Комерційні ризики.
8. Підприємницькі ризики.
9. Розпізнавання підприємницького ризику.
10. Основні прийоми зниження рівня ризику.
11. Перевірка партнерів по бізнесу – один з методів мінімізації ризику.
12. Бізнес-планування.
13. Організація захисту комерційної таємниці на підприємстві.
14. Вирівнювання ризику та система анти ризикових заходів.
15. Інвестиційні ризики.
16. Методи оцінки інвестиційних ризиків.
17. Оцінка економічної ефективності страхування інвестиційних ризиків.
18. Практика страхування інвестиційних ризиків.
19. Екологічні ризики.
20. Кредитні ризики.
21. Попередження ризику.
22. Компенсація ризику: основні методи.
23. Розподіл ризику – основні концепції.
24. Засоби для нейтралізації ризику: класифікація та аналіз ефективності.
25. Валютний ризик: компоненти, прояви та механізм хеджування.
26. Дебіторський ризик і шляхи його зниження.
27. Політичний та трансферний ризик.
28. Ризики країни.
29. Вибір стратегії управління ризиком.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернет; виконання контрольної роботи .

9. Методи оцінювання

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовному модулю;
- оцінювання ректорської роботи;
- оцінювання виконання КПЗ;
- підсумковий екзамен.

10. Організація і проведення тренінгу

Тема: Розробка плану заходів з управління ризиками:

- 1.Провести оцінку ризиків в міжнародному бізнесі.
- 2.Представити результати проведеного тренінгу у вигляді невеликого групового звіту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська конт. робота)	Заліковий модуль 3 (КПЗ, враховуючи опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування (тестування). 2. Письмова робота – макс. 60 балів.	1. Усне опитування (тестування). 2.Письмова робота – макс. 50 балів.	1.Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. 2.Захист КПЗ – макс. 40 балів. 3.Участь у тренінгах – макс. 20 балів	1.Тестові завдання (макс. 25 балів). 2.Теоретиачне питання - макс. 25 балів. 3. Кейс – макс. 50 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

10. Перелік наочних матеріалів та методичних вказівок

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-6
2	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	2-6

11.

ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література

1. About Euromoney’s Country Risk ratings - <http://www.euromoney.com>
2. Anette Mikes (2009), Risk management and calculative cultures. Management Accounting Research. Volume 20, Issue 1, Pages 18-40.
3. Culp C., Miller M. Hedging in the Theory of Corporate Finance. 1995.
4. Dorfman R., Economics of the Environment, 1995.

5. Drucker P. Management: task, responsibilities, practices. 1985.
6. Gardner Group (1994). Practical Introduction to Treasury risk management.
7. Gardner Group. Practical Introduction to Treasury risk management. 1994.
8. <http://eurasiagroup.net> - офіційний сайт міжнародного рейтингового агентства Eurasia Group
9. <http://www.fitchratings.com> - офіційний сайт міжнародного рейтингового агентства Fitch Rating
10. <http://www.moody's.com> – офіційний сайт міжнародного рейтингового агентства Moody's Investors Service
11. <http://www.standardandpoors.com> - офіційний сайт міжнародного рейтингового агентства Standard & Poors
12. <http://www.worldbank.org> - офіційний сайт Всесвітнього банку
13. J.P.Morgan. Risk Metrics, 1995.
14. Solomon Brothers Inc., Risk management. 1995.
15. The risk management of nothing. Accounting, Organizations and Society. Volume 34, Issues 6-7, October 2009, Pages
16. World Investment and Political Risk. - <http://www.miga.org/documents/flagship09ebook.pdf>
17. Бондар О.В. Ситуаційний менеджмент : навч. посібн. / О.В. Бондар. – К. : Центр навч. літ-ри, 2012. – 388 с.
18. Буряк П.Ю. Маркетинг : навч. посібн. / П.Ю Буряк, Б.А. Карпінський, Я.Ю. Карпова. – К. : ВД "Професіонал", 2005. – 320 с.
19. В. Ющенко, В. Міщенко. Управління валютними ризиками. К.: 1998.
20. В.В. Черкасов. Проблемы риска в управлении. М.: К.: 2002.
21. В.Н. Кочетков, Н.А. Шипова. Экономический риск и методы его измерения, К.: 2002.
22. Верченко П.І. Багатокритеріальність і динаміка економічного ризику (моделі та методи): [монографія] / П.І. Верченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 272 с.
23. Волик Н.Г. Скоринг як експертний метод оцінювання кредитного ризику комерційного банку при споживчому кредитуванні / Н.Г. Волик // Вісник Запорізького національного університету. – Сер.: Економічні науки. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2008. – № 1. – С. 40-44.
24. Гладков О. Иностранная волна / О. Гладков // Гвардия 500, 2006. – С. 46.
25. Дзюблюк О.В. Банківські операції : підручник / О.В. Дзюблюк, Н.Д. Галапуп, Я.І. Чайковський, І.С. Кравчук та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", 2009. – 696 с.
26. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посібн. / Л.І. Донець. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 312 с.
27. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Вид-во "Знання", 2007. – 1072 с.
28. Зоїдзе Д. Р., Губарев О. О. Еволюція підходів до управління ризиками в організаціях. Бізнес Інформ. 2021. №4. С. 276-285.
29. Івченко І.Ю. Економічні ризики : навч. посібн. / І.Ю. Івченко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 344 с.
30. Ідобаєва А. Л. Сутність та ризики в діяльності промислових підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 1. С. 71-76 с.
31. Калініченко З. Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент» /З.Д. Калініченко . Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.

32. Карпінський Б.А. Фінанси: термінологічний словник : навч. посібн. / Б.А. Карпінський, Т.Б. Шира. – К. : Вид-во "Професіонал", 2008. – 608 с.
33. Карпінський Б.А. Фінансово-інвестиційний словник : навч. посібн. / Б.А. Карпінський, О.В. Герасименко. – Львів : Вид-во "Магнолія Плюс", 2006. – 304 с.
34. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Г.Г. Кірейцев. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2002. – 496 с.
35. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Г.Г. Кірейцев, Н.Г. Виговська, О.М. Петрук. – Житомир : Вид-во ЖІТІ, 2001. – 432 с.
36. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. – К. : Вид-во "Знання", 2005. – 485 с.
37. Криклій О.А. Управління кредитним ризиком банку : монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми : Вид-во ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 86 с.
38. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: [навч. посіб.] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - [3-є вид., доп. і перероб.]. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2007. – 384 с.
39. Л. Руденко. Розрахункові та кредитні операції у ЗЕД підприємства, К.: 2002.
40. Л.Н. Тэпман. Риски в экономике, М.: 2002 / под ред. проф. В.А. Шварца/.
41. Мілай А.О. Кредитно-розрахункові операції : навч. посібн. / А.О. Мілай. – К. : Вид-во МАУП, 2004. – 204 с.
42. Мороз В. М. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» / В.М. Мороз, С.А. Мороз. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – 140 с.
43. Основи бюджетування зовнішньоекономічної діяльності організації: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, Л.С. Ноджак, Н.Я. Петришин, Ю.Л. Логвиненко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 216 с.
44. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/fin/fin_rez/fr_reg/fr_reg_u/fr_reg_1211_u.htm
45. Подольчак Н.Ю. Класифікація ризиків та методи їх зниження / Н.Ю. Подольчак // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – Львів: Видавництво НУ “ЛП”, 2002. - № 457. – С. 23-32.
46. Подольчак Н.Ю. Проблеми оцінювання та регулювання соціально-економічної ефективності систем менеджменту машинобудівних підприємств: [монографія] / Н.Ю. Подольчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 340 с.
47. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Методики виявлення ризиків, пов'язаних з державно-приватним партнерством, їх оцінки та визначення форми управління ними" від 16.02.2011 р., № 232.
48. Потійко Ю. Теорія і практика управління різними видами ризиків у комерційних банках / Ю. Потійко // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 4. – С. 58-62.
49. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л.О. Примостка. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 468 с.
50. Столетов Ю. В. Управління ризиками, як елемент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності // Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" - 2011. - № 10 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=340>
51. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / О.О. Терещенко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 554 с.

52. Черкасов В.В. Деловой риск в предпринимательской деятельности. К., Изд-во Либра, 1996.
53. Чернов В.А. Анализ коммерческого риска./Под ред.М.И.Баканова. М., Финансы и статистика, 1998.
54. Чернова Г.В., Кудрявцева А.А. Управление рисками. М.: Проспект. 2007.
55. Чехова І.В. Управління ризиками в банківській діяльності / І.В. Чехова // Держава та регіони. – Сер.: Економіка та підприємництво. – 2006. – № 6. – С. 312-314.
56. Юринець Р.В. Економетрична модель оцінювання кредитного позичальника відповідно до експертної оцінки / Р.В. Юринець // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.5. – С. 254.
57. Загрози Україні в нових геополітичних умовах: ризики та шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://svit.kpi.ua/2023/08/24/>

12.Інформаційні ресурси:

58. Міжнародний інститут дослідження ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miiir.ru/>.
59. Quantum – Finance in Perspective. Сайт, присвячений кількісним методам ризик-менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.quantummagazine.com/>.
60. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>.
61. 166AS/NZS Risk Management Standart4360:1999 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.riskmanagement.com.ua>.
62. Система ризик-менеджменту. Режим доступу: https://www.csd.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11734&Itemid=382&lang=ua